

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/119/100/95

INTEGRACJA POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ OPINIE SPOŁECZNE W CZERWCU '95

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC '95

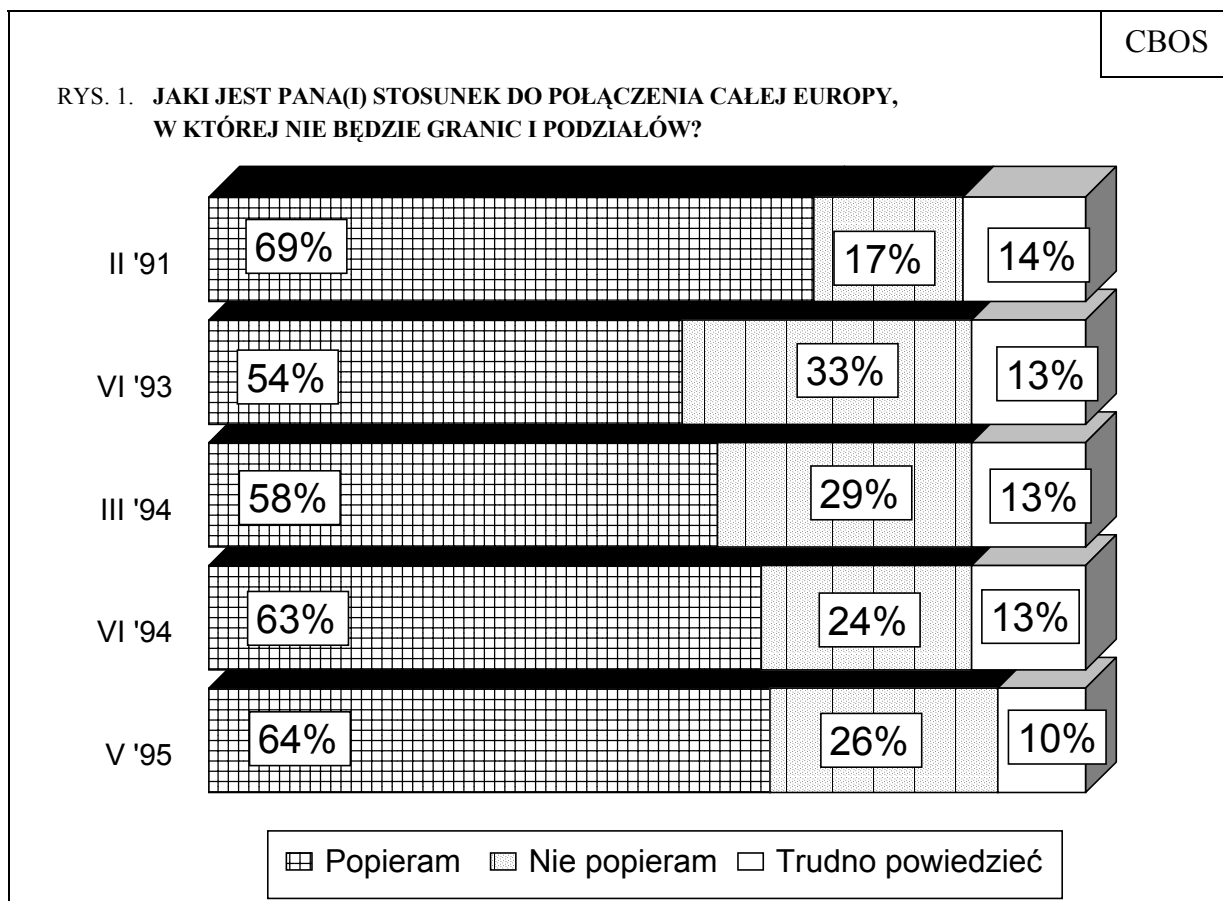
PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Spoleczne postrzeganie procesu integracji Polski ze strukturami europejskimi jest przedmiotem regularnych badan CBOS. Rok 1989 roku przyniosl otwarcie Polski na Zachod. Towarzyszylo temu aprobata idei integracji naszego kraju z Unia Europejska, ktora podzielay zarowno glowne sily polityczne, jak i szerokie kregi spoleczenstwa. Spoleczne koszty transformacji, wzrastajace bezrobocie i recesja wczesnych lat dziewiecdziesiatych spowodowaly, ze zaznaczyl sie ambiwalentny stosunek Polakow do polityki panstw Zachodu wobec naszego kraju. Zmiana sytuacji politycznej po zwyciestwie ugrupowan centrolewicowych, tendencje wzrostowe w polskiej gospodarce i związana z tym poprawa obrazu Polski na arenie miedzynarodowej nie pozostaja bez wplywu na niewielkie, choc zauwazalne zmiany opinii i ocen dotyczacych procesu integracji. Przedmiotem naszego zainteresowania byla wielkosc spolecznej aprobaty procesu integracji Polski z UE w 1995 roku, akceptacja jego zasad oraz ocena trudnosci procesu dostosowawczego¹. Nasza uwaga koncentrowala sie rowniez na kwestiach, ktore beda treścią oddzielnego opracowania, dotyczacych stopnia znajomosci i zainteresowania problematyka integracji Europy, a takze oceny wzajemnych stosunkow miedzy Unia Europejska a Polska.

Idea integracji Europy

Istotna dla zrozumienia stosunku Polakow do integracji Polski z zachodnimi strukturami jest kwestia akceptacji idei jednej, nie podzielonej Europy.

¹ Badanie dotyczace stosunku spoleczenstwa polskiego do integracji z Unia Europejska - **finansowane przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej oraz Pomocy Zagranicznej** - zrealizowano w dniach 5-10 maja '95 na 1203-osobowej reprezentatywnej próbie losowej doroslych mieszkancow Polski.

Koncepcja utworzenia Europy, w której nie będzie granic i podziałów, ma wielu zwolenników. Popiera ją blisko dwie trzecie Polaków, w tym przede wszystkim badani z wykształceniem wyższym, kadra kierownicza, prywatni przedsiębiorcy, ludzie młodzi. Najbardziej sceptyczni wobec Europy bez granic są rolnicy. Obecnie akceptacja tej idei utrzymuje się na ubiegłorocznym poziomie. W porównaniu z wynikami sprzed dwóch lat zaobserwowaliśmy wzrost akceptacji idei zjednoczonej Europy. Wydaje się, że ma to związek z pojawiającymi się w mass mediach informacjami o zbliżaniu się Polski do zachodnich struktur gospodarczych i wskazywaniem w tym kontekście roku 2000 jako daty, budzącej wprawdzie wątpliwości, przyjęcia Polski do UE. Na wielkość akceptacji idei zjednoczonej Europy ma również wpływ zacieranie się w świadomości części społeczeństwa negatywnych doświadczeń recesji wczesnych lat dziewięćdziesiątych, kiedy to relacje z państwami Europy Zachodniej postrzegane były w kontekście słabości polskiej gospodarki i ekspansji towarów zachodnich na polskim rynku. Polska zaczyna być postrzegana przez Polaków jako kraj, który nie musi być

ubogim krewnym Europy, a może stać się dobrze prosperującym partnerem. W opinii badanych, w Europie bez granic nie ma potrzeby tworzenia barier oddzielających Polskę od bogatych, silniejszych państw Zachodu. Oznaczać to również może, że niewskazane byłoby tworzenie barier trwale oddzielających Polskę i inne kraje Europy Środkowej od jej wschodnich sąsiadów.

Poparcie dla procesu integracji

Warto zwrócić uwagę na fakt, że większym poparciem niż idea Europy bez granic cieszy się plan przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Integrację naszego kraju z UE na zasadach pełnego członkostwa popiera ponad trzy czwarte respondentów (76%), przeciwnicy takiego rozwiązania stanowią jedynie 11% badanych. Akceptacja idei Europy bez granic silnie wiąże się z poparciem dla pełnej integracji Polski z UE.

Tabela 1 w procentach

Gdyby w przyszłości Polska miała przystąpić do Unii Europejskiej (EWG) jako jej pełnoprawny członek, to czy Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VI '93	III '94	VI '94	V '95
- zdecydowanie by to popierał(a)	36	24	28	30
- raczej by to popierał(a)	39	46	51	46
- raczej był(a)by przeciwny(a)	5	5	4	8
- zdecydowanie był(a)by przeciwny(a)	2	2	2	3
Trudno powiedzieć	18	23	15	13

Od roku 1993 poparcie dla idei zjednoczenia Polski z EWG ulegało niewielkim wahaniom. Trzeba jednak podkreślić, że w ciągu ostatniego roku nieznacznie wzrósł odsetek badanych deklarujących sprzeciw.

W państwach, które przystąpiły ostatnio do Unii Europejskiej, przeprowadzono ogólnonarodowe referenda. Bardzo możliwe, że i nas to czeka. Zapytaliśmy więc respondentów, czy głosowaliby w referendum za przystąpieniem Polski do UE czy przeciw? Zdecydowana większość badanych (72%) opowiedziałaby się za przystąpieniem do Unii.

	CBOS	
Gdyby w Polsce odbywało się referendum w sprawie przystąpienia do Unii Europejskiej, to czy będzie Pan(i) głosować:		
	<u>VI '94</u>	<u>V '95</u>
- za przystąpieniem Polski do UE	77%	72%
- przeciw przystąpieniu Polski do UE	6%	9%
Trudno powiedzieć	17%	19%

Na uzyskanie pełnoprawnego członkostwa Polski w Unii Europejskiej musimy jeszcze poczekać, choćby dlatego, żeby dostosować nasze normy do standardów obowiązujących w Unii. Zdaniem niespełna dwóch trzecich ankietowanych, Polska powinna zostać przyjęta do UE na prawach pełnego członkostwa nie później niż w ciągu 5 lat. Nieco ponad jedna czwarta badanych uważa, że powinno to nastąpić już teraz.

Tabela 2 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, kiedy - jeśli w ogóle - Polska powinna zostać pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VI '93	III '94	VI '94	V '95
Już teraz	41	40	33	27
Za 5 lat	23	23	34	36
Za 10 lat	6	5	11	11
Jeszcze później	3	3	3	5
Nigdy	3	4	2	4
Trudno powiedzieć	24	25	16	17

Warto zwrócić uwagę na zmniejszenie się odsetka badanych opowiadających się za natychmiastowym przystąpieniem Polski do UE i jednocześnie zwiększenie się odsetka tych, którzy postulują bardziej odległy termin (5-10 lat).

Może to się wiązać z prowadzoną w ciągu ostatniego roku kampanią naszej dyplomacji w celu przyspieszenia procesu integracji i wymienianym w tym kontekście rokiem 2000 jako

datą przełomową w stosunkach Polski z UE. Być może ma to również związek z większym rozumieniem złożoności procesu dostosowawczego do standardów i wymagań UE. Obecność naszego kraju w UE zaczyna być postrzegana raczej w kategoriach ułożenia wzajemnie korzystnych stosunków, do czego Polsce potrzeba jeszcze trochę czasu, niż jednostronnych, natychmiastowych korzyści po uzyskaniu członkostwa w Unii.

Za przystąpieniem do UE „już teraz” opowiadają się głównie osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, robotnicy niewykwalifikowani, a także bezrobotni. Odleglejszy termin pełnej integracji (5 lat) wskazują badani z wykształceniem wyższym, mieszkańcy dużych miast, prywatni przedsiębiorcy, natomiast kadra kierownicza i inteligencja sądzi, że Polska powinna zostać pełnoprawnym członkiem Unii za 10 lat.

Ocena trudności procesu dostosowawczego

Wejście Polski do Unii Europejskiej związane jest z koniecznością dostosowania obowiązujących w naszym kraju norm i zasad do standardów EWG. W ciągu ostatniego roku nastąpiła zmiana ocen stopnia trudności procesu dostosowawczego. O ile nieznacznie zmniejszył się odsetek badanych twierdzących, że w poszczególnych dziedzinach będzie on przebiegał łatwo, o tyle wyraźnie wzrosła obecnie liczba respondentów uważających, iż będzie on trudny lub bardzo trudny. Zmniejszył się odsetek oceniających go jako umiarkowanie trudny. Oznacza to, jak się wydaje, że w społeczeństwie wzrasta świadomość złożoności procesu dostosowawczego, co wiąże się zapewne z opisaną wcześniej zmianą w postulowanym tempie procesu pełnej integracji Polski z UE, a także znaczną liczbą informacji w mass mediach o przygotowaniu w Brukseli "Białej Księgi" - zbioru praw, przepisów i regulacji, które Polska musi dostosować do standardów UE. Nie bez znaczenia jest zapewne fakt, że coraz bardziej zdajemy sobie sprawę z ustalonego harmonogramu procesu znoszenia barier celnych, wynikającego z układu stowarzyszeniowego. Wydaje się, że coraz więcej obywateli jest świadomych konsekwencji układu dla konkretnych branż i dziedzin gospodarki. Przyjrzyjmy się bliżej, jak ankietowani widzą ów proces w poszczególnych sferach naszego życia.

Tabela 3

w procentach

Czy Pana(i) zdaniem, dostosowanie się do norm i zasad obowiązujących w EWG będzie dla:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	bardzo łatwe, łatwe i raczej łatwe		raczej trudne		trudne i bardzo trudne	
	VI '94	V '95	VI '94	V '95	VI '94	V '95
– polskich przedsiębiorstw	13	10	47	40	26	41
– polskiego rolnictwa	11	7	36	29	40	56
– polskich przepisów bankowych i finansowych	24	21	29	31	26	31
– dyscypliny i stosunku Polaków do pracy	23	19	30	24	32	48
– polskich nawyków i zwyczajów	15	11	31	27	36	52
W tabeli pominięto odpowiedzi "trudno powiedzieć"						

Zdaniem ankietowanych, najwięcej trudności będzie z dostosowaniem polskiego rolnictwa (56% wskazań, że będzie to trudne lub bardzo trudne). Sądzą tak przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza, prywatni przedsiębiorcy.

W opinii 41% respondentów, dostosowanie polskich przedsiębiorstw do norm i zasad obowiązujących w EWG (UE) będzie stwarzało znaczące trudności. Przekonanie takie wyrażają najczęściej prywatni przedsiębiorcy. Należy dodać, że około połowy reprezentantów kadry kierowniczej ocenia, że dostosowanie przedsiębiorstw będzie procesem umiarkowanie trudnym.

Najmniej trudności, zdaniem badanych, sprawi dostosowanie do norm UE polskich przepisów bankowych i finansowych. Nie podzielają tego poglądu prywatni przedsiębiorcy, którzy częściej niż inni uważają, że będzie to proces trudny lub bardzo trudny. W przekonaniu połowy ankietowanych, znaczne trudności towarzyszyć będą adaptacji polskiej mentalności do mechanizmów i zasad funkcjonowania państw UE.

Ogólnie rzecz biorąc, blisko połowa (46%) respondentów przewiduje, iż dostosowanie do standardów obowiązujących w Unii stworzy problemy, które będą dezorganizować polską gospodarkę. Niespełna jedna trzecia badanych jest odmiennego zdania. Ogólna ocena trudności procesu dostosowawczego uległa w ciągu roku istotnym zmianom.

Tabela 4

w procentach

Czy, ogólnie rzecz biorąc, dostosowanie do zasad obowiązujących w Unii Europejskiej:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	III '94	VI '94	V '95
– stworzy problemy, które będą dezorganizować naszą gospodarkę	42	34	46
– nie spowoduje istotnych problemów	30	40	30
Trudno powiedzieć	28	26	24

Wśród tych, którzy nie przewidują istotnych problemów dla naszej gospodarki w związku z dostosowaniem różnych sfer życia do zasad obowiązujących w UE, przeważają ludzie młodzi (do 40 roku życia), mieszkańcy większych miast, osoby zadowolone z własnych warunków materialnych, określające swoje poglądy polityczne jako prawicowe, pracownicy fizyczno-umysłowi, prywatni przedsiębiorcy, a także kadra kierownicza i inteligencja.

Aprobata zasad integracji

Badanych pytaliśmy o ocenę niektórych konkretnych przejawów integracji w odniesieniu do kwestii suwerenności polityki poszczególnych państw - członków Unii. Prosiłiśmy respondentów, aby wyobrazili sobie sytuację, w której Polska jest pełnoprawnym członkiem UE. Ponad połowa badanych (wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym o 7 punktów procentowych) zgodziłaby się na zastąpienie złotówki europejskim ECU. Wydaje się, że dla większości badanych złoty nie jest symbolem polskiej suwerenności, co nie powinno dziwić w kontekście niedawnych doświadczeń hiperinflacji. Co więcej, wprowadzenie ECU mogłoby oznaczać w odczuciu ankietowanych uznanie dla sprawności polskiej gospodarki.

Tabela 5 w procentach

Czy zgodził(a)by się Pan(i) na zastąpienie polskiego złotego nowym, wspólnym dla wszystkich państw Unii, europejskim pieniądzem ECU?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VII '94	V '95
Tak	48	55
Nie	30	31
Trudno powiedzieć	22	13

Nie do zaakceptowania przez większość ankietowanych jest natomiast ograniczenie suwerenności polskiej armii oraz polskiej polityki zagranicznej. Ponad połowa badanych (58%) jest przeciwna prawu Rady Ministrów Unii Europejskiej do podejmowania decyzji dotyczących naszej polityki zagranicznej, a ponad dwie trzecie (67%) - w odniesieniu do polskiej armii. Warto jednak podkreślić, że pytanie miało charakter hipotetyczny (co by było, gdyby), a zatem mogło być dla części badanych niezrozumiałe, co więcej - wiedza respondentów o mechanizmach podejmowania decyzji przez organa władz UE i zasadach udziału w nich przedstawicieli państw członkowskich jest znikoma. Sprzeciw większości badanych wobec scedowania części uprawnień rządu na rzecz władz UE należy rozumieć jako, z jednej strony, informację o przywiązaniu Polaków do symboli i realnych elementów zdobytej niedawno suwerenności, z drugiej zaś - jako informację wskazującą na potrzebę pracy edukacyjnej o mechanizmach funkcjonowania instytucji UE.

Tabela 6 w procentach

Wejście Polski w skład Unii Europejskiej będzie oznaczało, że niektóre decyzje dotyczące Polski będą podejmowane przez Radę Ministrów UE. Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też nie, aby Rada Ministrów Unii miała prawo podejmować decyzje dotyczące polskiej polityki zagranicznej?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VII'94	V'95
Tak	32	27
Nie	49	58
Trudno powiedzieć	19	15

Tabela 7

w procentach

Wejście Polski w skład Unii Europejskiej będzie oznaczało, że niektóre decyzje dotyczące Polski będą podejmowane przez Radę Ministrów UE. Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też nie, aby Rada Ministrów Unii miała prawo podejmować decyzje dotyczące armii polskiej?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VII'94	V'95
Tak	22	20
Nie	59	67
Trudno powiedzieć	19	13

Akceptacja wpływu Rady Ministrów Unii Europejskiej na polską politykę zagraniczną i obronną oraz zgoda na zamianę złotówki na ECU rośnie wraz z wykształceniem, wielkością miejscowości oraz dochodami badanych. Prywatni przedsiębiorcy w największym stopniu akceptują wszystkie trzy zasady, kadra kierownicza jest bardziej sceptyczna wobec ograniczeń suwerenności w sferze polityki zagranicznej, natomiast rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani najsilniej ze wszystkich grup odrzucają możliwość ingerencji Rady Ministrów UE oraz w najslabszym stopniu akceptują wprowadzenie ECU.

Niektóre inne zasady obowiązujące w Unii, dotyczące kwestii prawnych, również nie budzą społecznego entuzjazmu. Warto jednak zwrócić uwagę na stopniowy wzrost akceptacji tych zasad w ciągu ostatnich trzech lat.

Tabela 8

Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też nie wejście Polski do zjednoczonej Europy, gdyby to miało oznaczać:	Odsetek odpowiedzi aprobuujących		
	VI '93	III'94	V' 95
– pozwolenie na osiedlanie się bez ograniczeń obywatelom innych państw europejskich w Polsce, a Polakom w dowolnie wybranym kraju	37	42	47
– pozwolenie na kupowanie ziemi, domów itp. bez żadnych ograniczeń obywatelom innych państw w Polsce, a Polakom w innych krajach	24	28	31
– całkowite otwarcie polskich granic na towary z innych krajów europejskich oraz granic tych krajów na towary polskie	50	53	56
– możliwość odwoływania się od decyzji polskich władz, sądów, do ogólnoeuropejskich trybunałów	57	59	62
– zmianę niektórych przepisów prawnych, tak by upodobnić je do prawa obowiązującego w innych krajach	64	61	66

Jak się wydaje, coraz większa liczba obywateli polskich dostrzega atrakcyjność prawnych i gospodarczych możliwości, jakie stworzy integracja Polski z UE. Może to wynikać, z jednej strony, ze świadomości rozwoju gospodarczego Polski, co sprzyja wzrostowi poczucia pewności Polaków w relacjach z firmami, instytucjami czy obywatelami UE, z drugiej zaś - z procesu uczenia się, jak dane możliwości wykorzystać dla własnych interesów.

Najwięcej społecznego sprzeciwu budzi ta konsekwencja pełnej integracji, która dotyczy możliwości swobodnego zakupu ziemi i nieruchomości w Polsce przez obywateli innych państw. Jest to prawdopodobnie wynik historycznie ugruntowanego przeświadczenia o konieczności obrony polskiej ziemi przed wykupem przez obcych. Symetryczna możliwość dająca Polakom prawo do kupowania ziemi w innych państwach nie jest wystarczająco atrakcyjna - z powodu, jak można przypuszczać, zbyt małych możliwości finansowych naszych obywateli. Należy jednak podkreślić, że odsetek badanych aprobujących tę zasadę wzrósł w ciągu trzech lat o niespełna 10 punktów procentowych. Społeczeństwo najsilniej aprobuje te rozwiązania, które zbliżają Polskę do państw Zachodu pod względem prawnym i administracyjnym. W zestawieniu z wcześniejszym wynikiem, wskazującym na znaczący brak akceptacji politycznych aspektów integracji (kontrola nad armią i polityką zagraniczną), możemy przypuszczać, że badani postrzegają Polskę w Unii Europejskiej jako kraj o stabilnej, "zachodniej" gospodarce, zachowujący jednak daleko większą suwerenność państwową, niżby to wynikało z wielu postanowień układu z Maastricht.

Najbardziej otwarte, akceptujące konkretne konsekwencje pełnej integracji, są grupy społeczne stojące najwyżej w hierarchii społecznej.

Ocena strat i korzyści

Ponad jedna trzecia respondentów uważa, że pełna integracja z Unią Europejską przyniesie Polsce więcej korzyści niż strat, prawie jedna czwarta oczekuje też podobnych skutków dla siebie osobiście. Na uwagę zasługuje znaczący w ciągu minionego roku spadek odsetka badanych spodziewających się, generalnie rzecz biorąc, przewagi korzyści nad stratami, jakie przyniesie nam integracja. Nie oznacza to spadku poparcia dla wejścia Polski do struktur

UE (utrzymuje się bowiem wysoki poziom akceptacji tego planu, mierzony chociażby deklaracją głosowania "za" w ewentualnym referendum), świadczy raczej o tym, że poparcie to wynika obecnie z bardziej racjonalnych niż dotychczas przesłanek. Obecność Polski w UE to wizja, która nie budzi już tak żywych emocji pozytywnych.

Więcej korzyści niż strat wynikających z integracji spodziewają się głównie ludzie młodzi (do 40 roku życia), mieszkańcy większych miast, osoby z wykształceniem średnim i wyższym. Dominują wśród nich prywatni przedsiębiorcy i pracownicy fizyczno-umysłowi, a także uczniowie i studenci. Najbardziej sceptyczni pod tym względem są rolnicy, pracownicy umysłowi niższego szczebla, robotnicy niewykwalifikowani, mieszkańcy małych miast, osoby w średnim wieku i starsze.

Tabela 9

w procentach

Mówi się, że w roku 2000 Polska stanie się pełnoprawnym członkiem UE. Czy, ogólnie rzecz biorąc - Pana(i) zdaniem - pełna integracja z Unią Europejską przyniesie :						
	Polsce		zakładowi pracy, w którym Pan(i) pracuje		Panu(i) osobiście	
	VI'94	V'95	VI'94	V'95	VI'94	V'95
- więcej korzyści niż strat	50	35	32	27	32	22
- tyle samo strat co korzyści	23	32	20	22	17	24
- więcej strat niż korzyści	6	10	6	9	5	7
Trudno powiedzieć	19	21	42	40	45	44

Przyjrzyjmy się jeszcze, jakie zmienne demograficzne decydują o pozytywnej ocenie procesu integracji dla Polski. Istnieje kilka cech socjodemograficznych, które mają zasadniczy wpływ na wielkość poparcia dla idei przystąpienia Polski do UE. Gorącymi orędownikami integracji są przede wszystkim mieszkańcy dużych miast, badani mający lepsze warunki materialne, osoby młode, będące aktywnymi aktorami zarówno zachowań obywatelskich, jak i wolnorynkowych. Wydaje się, że poparcie dla idei ścisłych związków Polski z Europą jest dość mocno związane z wielkomięską, prorynkową i proobywatelską formacją cywilizacyjno-kulturową. Spośród elektoratów partii politycznych plan obecności Polski w UE najbardziej popierają wyborcy Unii Wolności. Elektoraty innych głównych partii politycznych, których bazą społeczną jest ludność miejska, w tym również wyborcy

ugrupowań prawicy pozaparlamentarnej, nie wyróżniają się odmiennymi poglądami w większości kwestii integracyjnych. Najmniej zdecydowanie popiera integrację ludność wiejska, osoby starsze, mało aktywne obywatelsko i ekonomicznie. Wyborcy PSL również wyrażają mniej entuzjazmu wobec wejścia Polski do UE. Niemniej jednak należy pamiętać o szerokim poparciu wszystkich grup społeczno-zawodowych dla idei zjednoczenia. Opisane wyżej różnice wielkości poparcia między odmiennymi typami formacji cywilizacyjno-kulturowych, choć istotne, nie stanowią jednak wystarczającej podstawy do identyfikowania zadeklarowanych zwolenników bądź przeciwników Polski w zjednoczonej Europie. Podobnie różnice w ocenach tej kwestii między wyborcami głównych partii nie są na tyle istotne, aby mogły służyć próbie budowy politycznego planu opartego na negacji orientacji prozachodniej.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jaki jest Pana(i) stosunek do połączenia całej Europy, w której nie będzie granic i podziałów? Czy Pan(i):
1 - popiera połączenie; 2 - nie popiera połączenia (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	26	10	1201
Płeć				
Mężczyźni	72	22	6	567
Kobiety	56	30	14	635
Wiek				
do 24 lat	68	24	8	180
25-34	67	26	7	221
35-44	68	25	7	273
45-54	64	26	9	193
55-64	54	31	15	168
65 lat i więcej	57	24	19	167
Miejsce zamieszkania				
Wieś	54	33	13	446
Miasto do 20 tys.	63	28	9	172
od 21 do 100 tys.	67	22	11	215
101-500 tys.	75	18	7	206
501 tys.i więcej mieszk.	72	20	8	162
Region				
Północny	67	29	4	138
Zachodni	65	26	9	117
Środkowozachodni	64	26	11	188
Środkowy	58	31	11	210
Wschodni	56	36	8	148
Południowo-wschodni	61	23	16	187
Południowo-zachodni	74	16	11	214
Wykształcenie				
Podstawowe	55	28	17	420
Zasadnicze zawodowe	64	27	9	310
Średnie	68	26	6	388
Wyższe	84	13	3	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	73	19	8	63
Prac.umysł.niż.szczębla	71	24	6	121
Pracownicy fiz.- umysł.	63	34	3	52
Robotnicy wykwalifikowani	68	20	11	129
Robotnicy niewykwalifik.	64	28	8	78
Rolnicy	48	40	12	92
Prywatni przedsiębiorcy	78	17	5	41
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	59	26	15	373
Uczniowie i studenci	71	23	5	85
Bezrobotni	61	30	9	86
Gospodynie domowe i inni	63	29	8	83
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	70	26	5	131
Sektor państwowy	69	23	8	142
Sektor prywatny	72	18	10	182
Spółdzielczość	53	43	4	27
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	50	37	13	212
125 - 199	64	27	10	212
200 - 274	66	26	8	299
275 - 324	73	17	10	162
325 i powyżej	72	21	7	243
Ocena własnych war. mater.				
Złe	61	27	12	382
Średnie	63	26	11	594
Dobre	70	24	6	224
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	33	13	86
Raz w tygodniu	59	29	11	675
Kilka razy w roku	69	21	10	305
W ogóle nie uczestniczy	77	18	6	135
Poglądy polityczne				
Lewica	68	25	7	283
Centrum	66	28	6	402
Prawica	68	26	6	268
Trudno powiedzieć	50	24	25	247

Tabela 2. Gdyby w Polsce odbywało się referendum w sprawie przystąpienia do Unii Europejskiej, to czy będzie Pan(i) głosować: 1 - za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej; 2 - przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	72	9	19	1202
Płeć				
Mężczyźni	77	10	14	568
Kobiety	68	8	24	635
Wiek				
do 24 lat	81	4	16	180
25-34	75	6	19	221
35-44	78	11	11	273
45-54	73	9	18	193
55-64	64	10	26	168
65 lat i więcej	58	11	31	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	64	12	24	447
Miasto do 20 tys.	77	9	15	172
od 21 do 100 tys.	71	7	22	215
101-500 tys.	82	5	13	206
501 tys. i więcej mieszk.	80	6	14	162
Region				
Północny	83	6	11	138
Zachodni	70	12	18	117
Środkowozachodni	74	7	19	188
Środkowy	72	11	17	210
Wschodni	68	11	22	148
Południowo-wschodni	66	8	26	198
Południowo-zachodni	73	6	20	214
Wykształcenie				
Podstawowe	59	13	28	421
Zasadnicze zawodowe	73	8	19	310
Średnie	83	4	13	388
Wyższe	85	8	7	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	79	10	11	63
Prac.umysł.niż.szczebła	88	5	6	121
Pracownicy fiz.- umysł.	80	7	13	52
Robotnicy wykwalifikowani	74	5	21	129
Robotnicy niewykwalifik.	74	10	15	78
Rolnicy	59	16	25	92
Prywatni przedsiębiorcy	79	9	12	41
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	63	10	26	374
Uczniowie i studenci	87	0	13	85
Bezrobotni	75	7	17	86
Gospodynie domowe i inni	65	11	24	83
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	84	6	10	131
Sektor państwowy	74	6	19	142
Sektor prywatny	79	6	15	182
Spółdzielczość	78	11	11	27
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	59	18	23	212
125 - 199	74	6	19	212
200 - 274	73	7	20	300
275 - 324	81	4	15	162
325 i powyżej	80	7	13	243
Ocena własnych war. mater.				
Złe	66	11	23	383
Średnie	71	9	20	594
Dobre	84	5	11	224
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	68	9	23	87
Raz w tygodniu	69	8	22	675
Kilka razy w roku	76	9	15	305
W ogóle nie uczestniczy	81	8	11	135
Poglądy polityczne				
Lewica	73	11	16	283
Centrum	75	7	18	402
Prawica	84	10	6	269
Trudno powiedzieć	54	7	39	247

Tabela 3. Czy, ogólnie rzecz biorąc, dostosowanie pewnych zasad i norm funkcjonowania naszego kraju do zasad obowiązujących w Unii Europejskiej: 1 - stworzy problemy, które będą dezorganizować naszą gospodarkę; 2 - nie spowoduje istotnych problemów

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	46	30	24	1199
Płeć				
Mężczyźni	49	35	16	565
Kobiety	43	26	30	635
Wiek				
do 24 lat	41	37	22	180
25-34	48	31	21	220
35-44	50	38	12	273
45-54	44	32	24	191
55-64	47	22	31	168
65 lat i więcej	44	17	39	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	45	25	30	445
Miasto do 20 tys.	49	35	15	172
od 21 do 100 tys.	47	27	26	214
101-500 tys.	43	39	18	206
501 tys. i więcej mieszk.	48	34	19	162
Region				
Północny	44	36	20	138
Zachodni	55	27	18	117
Środkowozachodni	51	36	13	188
Środkowy	43	28	29	207
Wschodni	40	31	28	147
Południowo-wschodni	45	29	26	188
Południowo-zachodni	46	25	29	214
Wykształcenie				
Podstawowe	45	21	35	421
Zasadnicze zawodowe	51	30	19	307
Średnie	45	38	17	388
Wyższe	42	42	16	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	34	45	21	63
Prac.umysł.niż.szczebła	46	42	11	121
Pracownicy fiz.- umysł.	35	49	16	52
Robotnicy wykwalifikowani	49	33	18	128
Robotnicy niewykwalifik.	48	26	25	78
Rolnicy	47	21	32	92
Prywatni przedsiębiorcy	48	41	11	41
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	46	21	33	372
Uczniowie i studenci	42	41	17	85
Bezrobotni	49	29	21	86
Gospodynie domowe i inni	52	27	21	83
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	49	38	13	131
Sektor państwowy	49	31	20	142
Sektor prywatny	43	40	17	181
Spółdzielczość	25	59	16	27
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	53	20	27	209
125 - 199	45	37	18	212
200 - 274	47	28	25	300
275 - 324	43	38	19	162
325 i powyżej	45	34	21	243
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	24	27	383
Średnie	44	32	24	591
Dobre	46	38	16	224
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	35	33	87
Raz w tygodniu	46	28	27	672
Kilka razy w roku	48	32	20	305
W ogóle nie uczestniczy	52	36	12	135
Poglądy polityczne				
Lewica	53	28	19	283
Centrum	48	32	21	399
Prawica	41	43	15	269
Trudno powiedzieć	40	17	43	247

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, kiedy - jeśli w ogóle - Polska powinna zostać pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej (EWG)?

(%)

	Już teraz	Za 5 lat	Za 10 lat	Jeszcze później	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	36	11	9	17	1201
Płeć						
Mężczyźni	26	41	13	10	10	567
Kobiety	27	33	9	8	24	635
Wiek						
do 24 lat	31	34	12	7	17	180
25-34	32	35	9	11	12	220
35-44	27	44	9	8	12	273
45-54	28	34	13	10	15	193
55-64	24	37	13	8	19	168
65 lat i więcej	16	30	10	11	32	168
Miejsce zamieszkania						
Wieś	27	30	11	11	21	447
Miasto do 20 tys.	25	42	9	11	14	172
od 21 do 100 tys.	28	35	9	9	19	214
101-500 tys.	35	36	11	7	11	206
501 tys. i więcej mieszk.	16	51	15	4	13	162
Region						
Północny	27	37	13	10	12	138
Zachodni	21	39	15	12	14	117
Środkowozachodni	27	44	8	7	14	188
Środkowy	26	36	11	8	20	210
Wschodni	31	29	9	12	19	147
Południowo-wschodni	25	37	14	9	18	188
Południowo-zachodni	32	33	8	8	19	214
Wykształcenie						
Podstawowe	24	27	9	12	28	421
Zasadnicze zawodowe	34	35	10	9	12	309
Średnie	25	46	13	5	11	388
Wyższe	25	46	15	9	5	83
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	24	47	15	10	4	63
Prac. umysł. niż. szczebla	27	49	11	2	11	121
Pracownicy fiz. - umysł.	24	45	13	11	7	52
Robotnicy wykwalifikowani	25	46	9	6	14	128
Robotnicy niewykwalifik.	34	30	9	13	14	78
Rolnicy	29	30	10	13	18	92
Prywatni przedsiębiorcy	25	49	10	9	7	41
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	23	32	10	10	25	374
Uczniowie i studenci	24	38	19	3	17	85
Bezrobotni	32	24	11	14	18	86
Gospodynie domowe i inni	40	25	5	12	18	83
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	24	48	12	8	8	131
Sektor państwowy	24	48	6	7	15	142
Sektor prywatny	29	40	15	7	9	181
Spółdzielczość	29	48	5	8	10	27
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 125 zł	27	28	10	14	21	212
125 - 199	33	34	7	12	14	212
200 - 274	27	40	10	7	17	300
275 - 324	29	32	14	5	19	162
325 i powyżej	20	49	13	7	11	243
Ocena własnych war. mater.						
Złe	29	33	11	10	18	383
Średnie	25	38	10	10	17	593
Dobre	27	40	12	5	16	224
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	24	28	8	12	28	87
Raz w tygodniu	27	37	12	8	18	674
Kilka razy w roku	27	37	10	10	16	305
W ogóle nie uczestniczy	29	39	12	12	8	135
Poglądy polityczne						
Lewica	25	38	12	13	12	283
Centrum	29	40	10	8	14	401
Prawica	31	41	12	7	8	269
Trudno powiedzieć	21	24	8	8	39	247